

DERINIMO PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS POLITIKŲ IR VALSTYBĖS PAREIGŲNŲ DARBO APMOKĖJIMO ĮSTATYMO
NR. XIII-1904 PRIEDĖLIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1663

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabas ir pasiūlymus, į kuriuos neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies
Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos 2022 m. birželio 7 d. raštas Nr. (1.19-2022-221)-2-381	<p>Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, susipažinusi su pateiktu derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektu Nr. 22-8430, nepritaria Nutarimo projektui ir jame išdėstyta pozicija ir siūlymu Lietuvos Respublikos Seimui nesvarstyti Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-1904 priedelio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1663.</p> <p>Vertinant siūlymo nesvarstyti Įstatymo projekto argumentus, kad „siekiant parengti viešojo sektoriaus institucijų vadovų darbo apmokėjimą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2022 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. 1V-209 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta darbo grupė sistemaiškai peržiūrėjo viešojo sektoriaus institucijų vadovų atlygius bei parengė ir Seimui 2022 m. pavasario sesijoje pateiks Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projektą bei kitų viešojo sektoriaus institucijų vadovų darbo apmokėjimą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus, taip pat Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-1904 pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo sistemaiškai didinamas valstybės pareigūnų darbo užmokestis“, pažymėtina, kad šiuo metu Seime svarstomas Įstatymo projektas yra tik iš dalies susijęs su sisteminiu valstybės pareigūnų darbo užmokesčio didinimu. Kaip nurodo Įstatymo projekto Nr. XIVP-1663 rengėjai projekto aiškinamajame rašte, pareiginės algos koeficientus projekte nurodytiems pareigūnams siūloma didinti atsižvelgiant ne tik į šioms pareigūnams keliamus profesinius, išsilavinimo ir patirties reikalavimus bei vykdomas funkcijas ir uždavinius bei jų apimtį, bet ir į tai, kad šiuo metu nustatyti ombudsmenų atlyginimų koeficientai smarkiai</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Visų valstybės pareigūnų pareiginės algos koeficientai turi būti peržiūrimi sistemaiškai, sprendžiant valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo suderinamumo problemas, sudarant sąlygas mokėti teisingą darbo užmokestį atsižvelgiant į pareigybių hierarchiją ir nustatytą atsakomybę, neleidžiant atsirasti nepagrįstoms darbo užmokesčio dydžių disproporcijoms.</p> <p>Lietuvos Respublikos Seimui artimiausiu metu bus teikiamas Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projektas bei kitų viešojo sektoriaus institucijų vadovų darbo apmokėjimą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimai, siekiant sistemaiškai persvarstyti valstybės tarnautojų, valstybės politikų, valstybės pareigūnų ir teisėjų darbo apmokėjimo nuostatas, siekiant išlaikyti jų proporcingumą su kitų viešojo sektoriaus darbo užmokestį reglamentuojančių įstatymų nuostatomis.</p>

	<p>skiriasi nuo kitų valdžios institucijų, kurių veiklą kontroliuoja ir tiria ombudsmenai (kontrolieriai), atstovų atlyginimų koeficientų, „didžioji dalis valstybės tarnautojų, kurių veiklą tiria ombudsmenai, gauna žymiai didesnę atlyginimą. Žemi kontrolierių atlyginimų koeficientai rodo valstybės požiūrį į šiuos pareigūnus ir ombudsmenų institucijoms skiriamą vietą valstybės institucijų hierarchijos sistemoje“.</p> <p>Paminėtina ir tai, kad ombudsmenų (kontrolierių) pareiginės algos koeficientų, o tuo pačiu ir ombudsmenų vietos valstybės institucijų hierarchijos sistemoje klausimas keliamas ne vienerius metus ir nei vienam iš teiktų siūlymų Vyriausybė nepritarė, motyvuodama rengiama valstybės tarnybos, darbo apmokėjimo ar pan. reforma. Pastarąjį kartą siūlymą keisti vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus ir lygių galimybių kontrolieriaus pareiginės algos koeficientus teikė Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komitetas, Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 priedėlio pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIIIIP-3514.</p> <p>Primintina, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2019 m. gruodžio 2 d. nutarimo Nr. 1195 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 priedėlio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-3514“ 1 punkte pažymėjo „kad, padidinus tik tam tikrų sričių valstybės pareigūnų pareiginės algos koeficientus, būtų iškreipta valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo sistema, didėtų panašios kvalifikacijos ir panašias funkcijas vykdančių valstybės pareigūnų atlyginimų dydžio skirtumai. Tikslinga sistemiškai peržiūrėti ir spręsti visų valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo problemas. Toks teisinis reguliavimas buvo numatytas naujos redakcijos Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 pakeitimo įstatymo projekte (Nr. XIIIIP-4026), kurį Vyriausybė 2019 m. spalio 16 d. nutarimu Nr. 1031 „Dėl Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ pateikė Seimui“. Nei vaiko teisių apsaugos, nei lygių galimybių kontrolieriaus pareiginės algos koeficientų klausimas nėra išspręstas iki šiol.</p>	
--	---	--

	<p>Ne mažiau svarbu pažymėti, kad nuo Įstatymo projekto Nr. XIIP-3514 svarstymo ir Vyriausybės pateiktų nepritarimo jam argumentų, buvo priimtas ne vienas Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 priedėlio pakeitimo įstatymas, kuriais buvo keičiami pareiginės algos koeficientai:</p> <p>2019 m. rugsėjo 19 d. Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 priedėlio pakeitimo įstatymu Nr. XIII-2431 – Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės komisijos pirmininko ir narių;</p> <p>2019 m. gruodžio 20 d. Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 5 straipsnio ir priedėlio pakeitimo įstatymu Nr. XIII-2751 – merų ir jų pavaduotojų;</p> <p>2021 m. lapkričio 11 d. Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 2 straipsnio ir priedėlio pakeitimo įstatymu Nr. XIV-639 – Seimo, Seimo Pirmininko, Respublikos Prezidento ar Ministro Pirmininko paskirtų institucijų – Konkurencijos tarybos, Lietuvos radijo ir televizijos komisijos, Lietuvos kultūros tarybos, Viešųjų pirkimų tarnybos, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos;</p> <p>2021 m. gruodžio 23 d. Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 2 straipsnio ir priedėlio pakeitimo įstatymu Nr. XIV-873 – nustatyti žvalgybos kontrolierių įstaigos vadovo (15,5 koeficientas) ir kontrolierių pareiginės (15, koeficientas) algos koeficientai.</p> <p>Įvertinant, kad šiuo metu vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus ir lygių galimybių kontrolieriaus, kurie yra taip pat kaip ir kitos ombudsmenų (kontrolierių) institucijos įsteigtos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 73 straipsnio pagrindu, o pareiginės algos koeficientai skiriasi (minėtų pareigūnų pareiginės algos koeficientas – 13), paminėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime vertindamas įvairias su valstybės institucijų veikla susijusias Konstitucijos nuostatas, yra pabrėžęs, kad valstybė [...] savo funkcijas vykdo per atitinkamų institucijų sistemą, apimančią visų pirma įvairias valstybės institucijas, o valstybės institucijų įvairovę, jų teisinį statusą ir įgaliojimus</p>	
--	--	--

	<p>lemia valstybės vykdomų funkcijų įvairovė, visuomenės bendrųjų reikalų tvarkymo ypatumai, valstybės organizacinės ir finansinės galimybės, tam tikru visuomenės gyvenimo ir valstybės raidos laikotarpiu vykdomos politikos turinys, tikslingumas, valstybės tarptautiniai įsipareigojimai, kiti veiksniai. Valstybės institucijos, per kurias vykdomos valstybės funkcijos, negali būti priešpriešinamos, o turi būti nustatytas toks teisinis reguliavimas, kad būtų užtikrintos visų institucijų, vykdančių viešąjį administravimą ir (arba) teikiančių viešąsias paslaugas ir šitaip garantuojančių viešąjį interesą, sisteminės sąsajos ir tarpusavio sąveika, apimanti <i>inter alia</i> jų kompetencijos racionalų santykį, veiksmingumą, profesionalumą, jose dirbančių asmenų žinių, įgūdžių ir patirties perimamumą, taip pat tokį veiklos vykdant valstybės funkcijas ir garantuojant viešąjį interesą tęstinumą.</p> <p>Institucijos, jų pareigūnai savo veikloje turi vadovautis įstatymais, būti nešališki, nepriklausomi, siekti nustatyti objektyvią tiesą ir sprendimus priimti tik teisės pagrindu, todėl, įgyvendindami visuomenei ir valstybei reikšmingas funkcijas, institucijos, jų pareigūnai neturi patirti grėsmės, turi būti apsaugoti nuo spaudimo ir nepagrįsto kišimosi į jų veiklą, jeigu savo pareigas jie vykdo veikdami valstybės interesais, nepažeisdami įstatymų, vadovaudamiesi Konstitucija ir teise (Konstitucinio Teismo 2015 m. gruodžio 30 d. nutarimas). Šiuo metu esantis teisinis reguliavimas, nustatantis skirtingus pareiginės algos koeficientus ombudsmenams (kontrolieriams), taip pat nustatantis kontrolieriams mažesnius pareiginės algos koeficientus už kontroliuojamų subjektų tarnautojų pareiginės algos koeficientus, panašios kvalifikacijos ir panašias funkcijas vykdančių valstybės pareigūnų atlyginimų dydžio skirtumais iškreipia valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo sistemą, taip pat gali būti laikytinas valstybės institucijų sisteminių sąsajų, sąveikos, hierarchijos pažeidimu ir spaudimu kontroliuojančioms institucijoms.</p>	
Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigos 2022 m. birželio 9 d. raštas Nr. 1/2/3D-1351	Išvada pateikta pdf formatu.	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Visų valstybės pareigūnų pareiginės algos koeficientai turi būti peržiūrimi sistemiškai, sprendžiant valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo suderinamumo problemas,</p>

		<p>sudarant sąlygas mokėti teisingą darbo užmokestį atsižvelgiant į pareigybių hierarchiją ir nustatytą atsakomybę, neleidžiant atsirasti nepagrįstoms darbo užmokesčio dydžių disproporcijoms.</p> <p>Seimui artimiausiu metu bus teikiamas Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projektas bei kitų viešojo sektoriaus institucijų vadovų darbo apmokėjimą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimai, siekiant sistemiskai persvarstyti valstybės tarnautojų, valstybės politikų, valstybės pareigūnų ir teisėjų darbo apmokėjimo nuostatas, siekiant išlaikyti jų proporcingumą su kitų viešojo sektoriaus darbo užmokestį reglamentuojančių įstatymų nuostatomis.</p>
<p>Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos 2022 m. birželio 10 d. raštas Nr. (22)PAK-292)S-265</p>	<p>Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba (toliau – Tarnyba) susipažinusi su Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-1904 priedėlio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1663“ projektu (reg. Nr. 22-8430; toliau –Projektas), teikia šiuos pastebėjimus. Projektu siūloma pritarti Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-1904 priedėlio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1663 (toliau – Įstatymo projektas) tikslui – padidinti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių, žvalgybos kontrolierių, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus, Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus, Žurnalistų etikos inspektoriaus ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus pareiginės algos koeficientus, tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui Įstatymo projekto nesvarstyti. Siūlymas nesvarstyti Įstatymo projekto grindžiamas nuomone dėl poreikio sistemiskai peržiūrėti viešojo sektoriaus institucijų vadovų atlygius bei ketinimu ateityje keisti tai</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Visų valstybės pareigūnų pareiginės algos koeficientai turi būti peržiūrimi sistemiskai, sprendžiant valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo suderinamumo problemas, sudarant sąlygas mokėti teisingą darbo užmokestį atsižvelgiant į pareigybių hierarchiją ir nustatytą atsakomybę, neleidžiant atsirasti nepagrįstoms darbo užmokesčio dydžių disproporcijoms.</p> <p>Seimui artimiausiu metu bus teikiamas Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projektas bei kitų viešojo sektoriaus institucijų vadovų darbo apmokėjimą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimai,</p>

	<p>reglamentuojančių įstatymų nuostatas.</p> <p>Pažymėtina, jog Įstatymo projektu siūloma keisti būtent Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingų kontrolės įstaigų vadovų bei kitų kontrolierių pareiginės algos koeficientus. 2018 m. birželio 22 d. Komisijos rekomendacijoje (ES) 2018/951 dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų¹ yra pabrėžiama, jog skiriant išteklius lygybės įstaigoms turėtų būti atsižvelgiama į kompetenciją ir paskirtas užduotis, kadangi tinkamo finansavimo išteklių skyrimas yra tiesiogiai sietinas ir su šių įstaigų nepriklausomumo principo užtikrinimu.</p> <p>Šiuo metu galiojančios redakcijos Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymu lygių galimybių kontrolieriui yra nustatytas 13 bazinių dydžių pareiginės algos koeficientas (toliau – koeficientas). Atkreipiame dėmesį, jog Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymu vyriausiojo specialisto pareigas užimančiam valstybės tarnautojui, t. y. pareigybei, pagal Valstybės tarnautojų pareigybių aprašymo ir vertinimo metodiką priskiriamai IX pareigybės lygmeniui, kurią užimančiam tarnautojui netaikomi nei vadovaujamo, nei darbo patirties veiklos srityje reikalavimai, yra numatyta didesnio koeficiento skyrimo galimybė (iki 13,5).</p> <p>Akivaizdu, jog dabartinė situacija, kuomet valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veikos kontrolę vykdančio lygių galimybių kontrolieriaus pareiginės algos koeficientas yra ženkliai mažesnis nei šių įstaigų valstybės tarnautojų, negali būti laikytina užtikrinanti šias pareigas užimančio pareigūno nepriklausomumo principą, atitinkanti jam keliamus aukštus kvalifikacijos ir patirties reikalavimus bei proporcinga atsižvelgiant į jam pavestas funkcijas. Tai pažymėtina ir apie kitų nepriklausomo ombuds institucijų vadovų koeficientus ir jų darbo pobūdį.</p> <p>Pažymime, jog 2019 – 2021 metais Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymas Nr. VIII-1904, nustatant/didinant atskirų valstybės pareigūnų pareiginės algos koeficientus, buvo keistas net keletą kartų. Dėl šios priežasties Projekto argumentai dėl vykdomos viešojo sektoriaus institucijų vadovų atlygių peržiūros sistemiškumo vertintini</p>	<p>siekiant sistemiskai persvarstyti valstybės tarnautojų, valstybės politikų, valstybės pareigūnų ir teisėjų darbo apmokėjimo nuostatas, siekiant išlaikyti jų proporcingumą su kitų viešojo sektoriaus darbo užmokestį reglamentuojančių įstatymų nuostatomis.</p>
--	--	--

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018H0951&from=EN>

	<p>kritiškai.</p> <p>Pabrėžtina, kad neabejotinai yra svarbu nuosekliai peržiūrėti visų valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo tvarką ir numatytus koeficientus. Tačiau tokiai peržiūrai netrukdo jos organizavimas etapais, taip pat ir atskirų nepriklausomų ombuds tipo institucijų vadovų pareiginės algos koeficientus, tai niekaip neiškreiptų bendros valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo sistemos. Pažymėtina, kad vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus, lygių galimybių kontrolieriaus pareiginės algos koeficientas nebuvo keistas nuo 2008 metų, kada buvo nustatytas 13-tas pareiginės algos koeficientas (2007 m. gruodžio 18 d. Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo priedėlio IV skirsnio pakeitimo įstatymas Nr. X-1385). Atkreipiamė dėmesį, kad per tą laiką Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymas buvo keičiamas ne kartą, ir buvo peržiūrėti bei padidinti valstybės politikų, merų ir jų pavaduotojų, atskirų valstybės pareigūnų (tarp jų – Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pirmininko ir narių, Lietuvos administracinių ginčų komisijos pirmininko, pirmininko pavaduotojo ir narių, Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininko, pavaduotojo ir narių, Seimo kontrolierių įstaigos vadovo ir Seimo kontrolieriaus ir kt.) pareiginės algos koeficientai.</p> <p>Peržiūrint nepriklausomų ombuds institucijų vadovų pareiginius koeficientus, siūlytina kritiškai peržiūrėti skirtingus koeficientus, siūlomus pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 73 straipsnį įsteigtų nepriklausomų kontrolierių įstaigų vadovų pareiginės algos koeficientų skirtumus.</p> <p>Esant dabartiniam reguliavimui, atsižvelgiant į Venecijos principus² nėra užtikrinamos galimybės ombudsmeno institucijoms visapusiškai, nepriklausomai ir efektyviai įgyvendinti savo atsakomybes ir funkcijas.</p>	
--	--	--

² [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2019\)005-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2019)005-e).